

per, ut Magistratus illos, quos ipsi Inquisitores illis ostendissent hæreticos, diligenti custodia deinerent; ut post *Ecclesiastica damnationis iudicium*, ait, *penam subeant, quam merentur*. Hæ Constitutiones habentur apud Goldastum in *Constitutionibus Imperialibus* tomo 1. pag. 76. 77. & 78.

XIV. Has Frederici leges anno 1251. confirmavit Pontifex Innocentius IV. pluraque pro stabiliendo Inquisitionis Tribunali adjecit per Constitutionem quæ incipit, *Ad extirpandas*, quæ dirigitur *Dilectis filiis, Possessoribus, sive Reſtoribus, Conſiſſis, & Communitatibus civitatum aliorumque locorum per Lombardiam, Romanolam, & Marchiam Terruſinam conſtitutis*, in qua per 38. capitula expreſſit, quæ à Magistratibus contra hæreticos eorumque fautores obſervanda ſunt.

XV. Inquisitionis officium Fratribus Prædicatoribus & Minoribus cum Episcopis commiſit, uti patet ex Constitutionibus ipſius, partim Fratribus Prædicatoribus, partim Fratribus Minoribus Fidei Inquisitoribus inſcriptis; quæ omnes extant inter Constitutiones dicti Pontificis in tomo I. Bullarii Romani.

XVI. Itaque jam Inquisitionis Tribunali formato, plures, præſertim in Italia & terris Pontifici Romano temporaliſter ſubjectis Inquisitiones fuere erectæ; ipſique Inquisitores præcipue ex Ordine Prædicatorum designati fuerunt: At in Urbe & Curia Romana (uti notat Cardinalis De Luca in relatione Romanæ Curie diſc. 14. num. 3.) Inquisitionis Tribunal, per ipſummet Pontificem cum iis Miniſtris & adiutoribus, quos juxta opportunitates aſſumere in tempore videbatur, regebatur.

XVII. Primus anno 1542. Paulus III. ſex Cardinales conſtituit & deputavit ſuos & Apoſtolice Sedis in omnibus & ſingulis Reipublicæ Chriſtianæ civitatibus, oppidis, terris & locis, tam citra, quàm ultra Montes ubilibet etiam in Italia conſtitentibus, ac in Romana Curia ſuper negotio Fidei Commiſſarios & Inquisitores generales & generaliffimos. Conſtit. quæ incipit, *licet ab inſiſio* 34. in Bull. R.

XVIII. Pauli III. veſtigia premeſ Pius IV. octo Cardinales ad idem negotium deputavit, addens & declarans, ut quidquid per *maſorem* partem S. R. E. Cardinalium, qui in Congregatione pro dicto officio convenerint, dictum, geſtum, ſtatutum, decretum, terminatum, ſeu ſententiatum extiterit, ſit validum & firmum, ita & taliter, quod nullo modo impugnari poſſit, perinde ac ſi omnes & ſinguli Cardinales prædicti in dicta Congregatione conveniſſent, & major pars conſenſiſſet. Constitutione quæ incipit: *Cum Nos* 79. in Bull. R.

XIX. Declarationem Pii IV. confirmans & renovans ejus ſucceſſor Pius V. declaravit, geſta per *maſorem* partem præſentium eſſe reputanda ac ſi ab omnibus eſſent ordinata, tamenſi tantum *duo* fuiſſent præſentes. Conſtit. quæ incipit, *Cum felicis* 23. in Bull. Rom.

XX. Denique Sixtus V. per Constitutionem quæ incipit, *Immenſa æterna Dei* 72. in Bull. R. quindecim erigens Cardinalium Congregationes, primo loco Congregationem pro Inquiſitione hæreticæ pravitatis, quæ & *Sancti Officii* dici conſuevit, inſtituit ſive inſtitutam confirmavit his verbis, quibus Cardinalium ad eam Congregationem pertinentium auctoritatem & officium expreſſit. „Nos quoque confirmamus & corroboramus, illiſque omnia inſtituta, omneſque & ſingulas facultates à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris Cardinalibus ad eam Congregationem pro tempore delectis conceſſas, omnemque auctoritatem & potestatem eis communicatam, ſcilicet inquirendi, citandi, procedendi, ſententiandi, & definiendi in omnibus cauſis, tam hæreſim manifeſtam quam ſchiſmata, Apoſtaſiam à fide, magiam, ſortilegia, divinationes, Sacramentorum abuſus, & quæcumque alia, quæ etiam

præſumptam hæreſim ſapere videntur, concernentibus, non ſolum in Urbe, & Statu temporali, nobis & huic Sancti Sedi ſubjecto, ſed etiam in univerſo terrarum Orbe, ubi Chriſtiana viget Religio, ſuper omnes Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & alios inferiores, ac Inquiſitores, quocumque privilegio illi ſuffulti ſint, quorum, ac aliorum prædictorum ſeries his noſtris litteris ad verbum expreſſa cenſeatur, confirmamus.

XXI. Præter Cardinales qui hanc Congregationem propriè conſtituunt, ac propterea dicitur Congregatio Cardinalium Sancti Officii, ad illam quoque pertinent alii ordinarii & inferiores Officiales, qui hoc Inquiſitionis Tribunal regunt & adminiſtrant in actuali Jurisdictionis exercitio, ac proceſſuum formatione, reorumque examine.

Horum unus qui judicis Ordinarii partes ſubit, dicitur *Commiſſarius Sancti Officii*, de Ordine S. Domini Lombardi.

Hic in Conſiliarium ſive Aſſeſſorem habet Prælatum vel Clericum ſæculares, qui vocatur *Aſſeſſor Sancti Officii*. Alii item ſunt miniſtri, v.g. Fiſcalis & Notarius.

XXII. Deinde ad hanc Congregationem quoque ſpectant Theologi & Canonum periti, qui *Conſultores S. Officii* vocantur, atque ex diverſis Religionibus pro Papa beneplacito ſoliti aſſumi; quamvis interdum etiam à Clero ſæculari aſſumantur.

Inter Regulares tamen (uti loco citato monet Cardinalis De Luca) fixum locum occupant duo Ordinis S. Domini Profefſores, nimirum Magiſter generalis dicti Ordinis, & Magiſter ſacri Palatii; ac etiam alter Profefſor ordinis Minorum Conventualium, cui tamquam fixo & invariabili congruit ſingulariter nuncupatio Conſultoris S. Officii, habens hoc munus magis peculiariter, illudque præ cæteris Conſultoribus exercet.

XXIII. Hi Conſultores cum Patre Commiſſario, Aſſeſſore, Fiſcali, & Notario Sancti Officii conveniunt ſingulis feriſ ſecundis in Palatio Sancti Officii prope Baſilicam Vaticanam.

XXIV. In hac Congregatione (quæ à Conſultoribus, qui præcipuum ejus partem conſtituunt *Conſulta* dicitur) leguntur proceſſus criminales, ac etiam Episcoporum atque localium Inquiſitorum litteræ, aut relationes aliaque etiam gravioris momenti negotia, quæ Cardinales Conſultores committunt; idque pro majore inſtructione Aſſeſſoris, ait De Luca, qui ea relaturus eſt in alia congregatione ad quam conveniunt Cardinales.

XXV. Hæc Cardinalium Congregatio habet ſingulis feriſ quartis in Conventu Patrum Prædicatorum prope Eccleſiam B. Mariæ ſuper *Minervam*. Congregatus Cardinalibus, primùm habetur congregatio *ſecreta*, in qua ſoli Cardinales cum Commiſſario & Aſſeſſore interveniunt, & deliberatur de negotiis quæ conſultoribus commiſſa non fuerunt, majulque ſecretum requirere videntur.

Postquam verò ſuper his ſufficiens diſcuſſio facta eſt, advocantur conſultores, eorumque conſilium ſeu votum expetitur.

XXVI. Eorum verò quæ in hac Cardinalitia congregatione decreta aut reſoluta ſunt, eodem die poſt meridiem per Aſſeſſorem Sancti Officii fit relatio ad Sanctiſſimum, qui huic congregationi non intervenit.

Hæc de cauſa, hujus congregationis Decreta procedunt ſub nomine Cardinalium Sancti Officii, factâ tamen mentione relationis ad Sanctiſſimum, ac etiam votorum Theologorum, ſi ad hoc negotium ſpecialiter deputati fuerint.

XXVII. Notandum enim, quod ſubinde examen librorum aut propoſitionum committitur quibuſdam Theologis, qui examine factò, referant congregationi, an aliquam, & qualem cenſuram libri aut propoſitiones mereantur; qui *Qualificatores* à qualificatione, cenſuræ

ſure dici ſolent; nec unquam Congregationi inſerunt, niſi cum relationem negotii ipſis commiſſi ſunt facturi.

XXVIII. Formula ergo Decretorum hujus Congregationis ita concipi ſolet: Feria IV. Sacra Congregatio Eminentiſſimorum & Reverendiſſimorum S. R. E. Cardinalium in tota Republica Chriſtiana contra hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum habita in Conventu S. Mariæ ſuper *Minervam* poſt examen Theologorum ſpecialiter ad hoc deputatorum, factâ relatione ad Sanctiſſimum, præſenti Decreto declaravit, &c.

XXIX. Feria 5. habetur alia Congregatio eorundem Cardinalium, idque coram Sanctiſſimo in Palatio Apoſtolico; hæcque videtur propriè eſſe Congregatio inquisitionis ſive Sancti Officii, de qua in citata Constitutione Sixti V. dicitur, *ob ſummam rei gravitatem, Romanus Pontifex præſidere ſolet*.

XXX. In hac Congregatione præcipue tractatur caſus ſeu negotium, quod ex omnibus illâ hebdomadâ relatis præcipuum videtur, quodque præ cæteris coram ſua Sanctitate diſcuti meretur.

Postquam caſus propoſitus coram Pontifice maturè diſcuſſus fuit, atque Theologi, ſi negotium ipſorum examini commiſſum fuerit, relationem ſuam abſolverunt, omnes dimittantur exceptis ſolis Cardinalibus. Hi coram ſolo Pontifice vota ſua depromunt, atque ex eorum ſuffragiis ipſe concludere ſolet. Quo factò & ſigno dato, ruruſus intrat Aſſeſſor Sancti Officii cum Patre Commiſſario, quibus reſolutionem Congregationis ſignificat ſua Sanctitas.

XXXI. Tamenſi reſolutiones quæ hic accipiuntur, & Decreta quæ eduntur, revera ſint reſolutiones & Decreta Congregationis Inquisitionis; & ob id à Notario Congregationis ſignentur; tamen quia ipſi Congregationi Papa præſidet, & concludit, idcirco in Decretis hujus Congregationis, non ipſi Cardinales, ſed ipſe Papa tamquam decernens & reſolvens introducit, hæc ferè formulâ: „Feria V. die... menſis... anni... in generali Congregatione S. Romanæ & univerſalis Inquisitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis, vel aliâ, apud S. Petrum ſi ibi Pontifex reſideat, coram Sanctiſſimo D. N. ac Eminentiſſimis & Reverendiſſimis Dominis S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana contra hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus à S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis: Sanctiſſimus Pater prædictus auditis votis eorundem Dominorum Cardinalium, (ſi negotium commiſſum fuerit examini Theologorum additur, & *Theologorum votis*) ſtatuit & decrevit.

XXXII. Porro notandum, quòd licet Decreta hæc, non ſecus ac Congregationis ferie IV. ſint revera Decreta Congregationis Sancti Officii, hæc tamen Pontifici potiori jure adſcribi poſſe videantur, quam Decreta Congregationis ferie IV. in illa enim quæ feria V. ipſo præſente habetur, ipſemet vota Cardinalium & Theologorum, eorumque rationes audit, & expendit; ubi Decreta Congregationis ferie IV. tantum per Aſſeſſorem S. Officii ipſi Pontifici referuntur, ac compendioſè vota Cardinalium & Theologorum exponuntur; inter quæ quantopere interſit, nemo non videt.

XXXIII. Ad hæc ex prædictis facile intelligitur, quòd Decreta & reſolutiones tamenſi in Congregatione coram Pontifice ſint factæ, potiffimum tamen Cardinalibus ſint adſcribenda: utpotè è quorum votis & ſuffragiis Pontifex concludere conſuevit.

Quinimo in negotiis, quæ Theologorum examini committuntur, præcipue ipſis Theologis deciſiones & reſolutiones, quæ ſuper illis accipiuntur, adſcribendæ: quæ ipſi Cardinales conſueverunt ſine novo examine ſe votis Theologorum conformare. Si tamen inter Theologos ſuper reſolutione negotii non conveniat, iteratò examen Theologis

Van Elpen Jur. Eccl. P. 1.

committitur; aut ſi res magni momenti ſit, v.g. ſi agatur de proſcriptione alicujus libri, qui auctorem habet in magna dignitate & auctoritate conſtitutum, ſubinde aliqui Cardinales librum illum per ſe legunt & examinant; quin & votum ſuum cum rationibus in ſcriptis exponunt, & aliis Cardinalibus communicant.

XXXIV. Hæc congregatio præcipue cognoviſcit de cauſis fidei, omnibusque eo ſpectantibus; ideoque & libris inſpectat, eosque examinat, & cenſurâ dignos proſcribit, neque hæc in parte auctoritas hujus Congregationis per Congregationem Indiciſ vel in minimo læſa eſt aut imminuta; ſi capite ſequenti notabitur.

XXXV. Ad hæc Gregorius XV. generatim revocavit omnes licentias legendi quocumque libros prohibitos à quibuſcumque conceſſas; veniitque deinceps eas concedi, niſi à Congregatione S. Officii, quæ lingulis hebdomadis coram nobis, ait, haberi ſolet. Conſtit. quæ incipit, *Apoſtolatus Officium* 40. in Bull. R. Atque in conformitatem hujus Constitutionis, videntur paſſim licentias legendi libros prohibitos à Cardinalibus hujus Congregationis ſignatas.

XXXVI. Tamenſi Belgium non agnoſcat tribunal ullum Inquisitionis, ut coram illo Belgæ de hæreſi accuſati aut ſuſpecti judicialiter conveniri queant, uti infra parte III. latius oſtendetur, nihilominus Decreta hujus Congregationis ſuper prohibitione librorum, aut propoſitionum aliquarum cenſura hic recipi & promulgari ſolent.

CAPUT IV.

De Congregatione Indiciſ.

- 1 Synodus Romana anno 494. catalogum librorum confecti, quos legere vel non legere liceret.
- 2 Hæc tantum actum fuit de lectione publica.
- 3 Non erat hic index librorum prohibitorum, prout hodie accipitur.
- 4 Hic Index tantum ſæculo præterito conſici cepit.
- 5 Facultas Theologica Lovaniensis rogatu Caroli V. Indicem confectiſ.
- 6 Paulus IV. primus è Romanis Pontificibus Indicem conſici juſſit.
- 7 Hic Index Pauli IV. in quatuor claſſes erat diſinctus.
- 8 Quid in hoc Pauli Indice à quibuſdam reprehenum?
- 9 Variæ fuerunt in Synodo Trid. Patrum ſententiæ circa Indicem formandum.
- 10 Tandem delecti fuere Patres, qui Indicem conſicerent.
- 11 Reſolutio Patrum Decreto firmata.
- 12 Synodus complementum conſectionis Indiciſ tandem ad Pontificem remiſit.
- 13 Pius IV. Indicem probat & evulgat.
- 14 Conſectio Regularum Indiciſ à Synodo Patribus Delectis commiſſa non fuit: & quare eaſ conſpexerunt.
- 15 Indicem unâ cum Regulis per ſpeciale Breve probavit Pius IV.
- 16 Forma ipſius Indiciſ.
- 17 Hic Index in multis conſentit cum Indice Pauli IV.
- 18 Quot ſint Regula Inaiciſ; & quid præcipue contineant.
- 19 In prohibitione librorum ſu relatio ad penam in his regulis præſcriptas.
- 20 Qua ratione hic index dici poſſit Tridentinus.
- 21 Regula Indiciſ non poſſunt pari ratione Synodo Tridentina adſcribi.
- 22 De Inſtructione poſtmodum Indiciſ & Regulis adjectâ.
- 23 Libri aliqui interdum una in Provincia recte vetantur, licet non in altera, idque variis titulis.
- 24 Ad Episcopos ac Fidei Inquiſitores præcipue ſpectat librorum examen & cenſura.

- 25 *Qua de causa instituta Congregatio Indisicis?*
 26 *Qui hanc Congregationem constituerunt?*
 27 *Quid hodie circa librorum examen competat Magistro S. Palatii?*
 28 *Habet etiam hac Congregatio Consultores.*
 29 *Soli Cardinales proprie Congregationem constituerunt? Et quod eorum precipuum officium?*
 30 *Ob quos errores libri non passim prohibendi.*
 31 *Hinc Congregationi Pontifex non assistit.*
 32 *Per hanc Congregationem non est derogatum auctoritati Congregationis S. Officii circa prohibitionem librorum.*
 33 *Interdum liber relatus in Indicem postmodum speciali Decreto Congregationis S. Officii ulterius proscribitur.*
 34 *Episcoporum ac Inquisitorum auctoritati detractum non est.*
 35 *His in partibus Index Romanus in omni suo rigore non est receptus.*

Ub nomine Concilii Romani habiti tempore Gelasii I. Papae anno 494. extat Decretum, quo declaratur, qui libri ab Ecclesia Romana recipiantur, & qui non recipiantur; & qui legi, & qui non legi debeant.

II. Verum ut ex verbis Decreti manifestum est, hic dumtaxat agitur de lectione publica, sive de lectione in Ecclesia tempore Divini Officii, ad instructionem & aedificationem populi.

Postquam enim acta Martyrum multis encomiis Synodus extulisset; utpote qui multiplicibus tormentorum cruciatibus & mirabilibus confessionum triumphis irradiant; asseruitque nec quemquam Catholicorum dubitare, & majora eos in agonibus fuisse perpeffos, nec suis viribus, sed gratia Dei & adiutorio universa tolerasse, subjicit: „Sed ideo secundum antiquam consuetudinem singulari cautela in Sancta Romana Ecclesia non leguntur, quia & eorum, qui conscribere, nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, aut ideotis superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, scripta esse putantur.

Hac satis ostendunt, hoc unum voluisse Synodum, a publica lectione & Divino officio amovere quicquid vel spei, vel falsitatis, aut aliquam fabulae mixturam habere videbatur; quod adhuc manifestius circa finem Decreti judicatur his verbis: „Caeterum qui libri in Ecclesiasticis Officiis per anni circulum a nonnullis legantur pro fidelium aedificatione, adnotandum censuimus.

III. Itaque catalogus sive index ille librorum nequaquam dici potest, *index librorum prohibitorum*, juxta usitatum modernam phrasin; nimirum, index inhibens libros, omnibus, tam privatim, quam publice legi prohibitos; qualis librorum *index* ante proximae elapsi saeculum extitisse non reperitur.

IV. Circa medium vero elapsi saeculi, cum invalescentibus Lutherana & Calviniana haeresi, libri plurimi mentito nomine auctoris, ac haeretico fermento conspersi ederentur, qui nec facile a libris catholicis discerni possent; atque hinc multi simplices incauta horum librorum lectione seducerentur, vari ceperunt a Theologis confici catalogi seu indices librorum, in quibus ipsi notabant libros, quos vel ab haereticis confectos, vel haeresi conspersos credebant.

V. Et quidem rogatu & mandato Caroli V. Facultas Theologica Lovanienfis indicem librorum haeticorum, & de haeresi suspectorum, quorum lectionem pro eo saltem tempore, ut loquitur, *populo haud convenire judicabat*, confecit, qui & auctoritate ejusdem Caesaris anno 1546. publicatus fuit.

Cumque continuo plures haeticorum libri prodirent, pluresque haeresi reserti notarentur, rursus alium fusioem librorum illorum indicem eadem Sacra Facultas concinnavit, quem addito speciali edicto, publicari idem Carolus

mandavit anno 1556. Hi librorum indices una cum Caesaris edictis referuntur in prima parte Edictorum Flandriae *Lib. 1. Rubr. 7.*

VI. Theologorum atque Caesaris exemplo excitatus Paulus IV. Pontifex, anno 1557. praecipit, qui Inquisitioni contra haeticam pravitatem erant Romae propoliti, ut & ipsi indicem librorum prohibitorum conficerent; qui anno 1559. absolutus, auctoritate Pontificis publicatus fuit.

VII. Hic index in tres classes erat distinctus. Prima classis exhibebat nomina eorum, quorum omnia opera cujuscumque argumenti, etiam profana, omnino vetantur: inter quos & quorundam nomina Catholicorum occurrunt. Secunda classe continebantur libri singulatim damnati, dum alii eorum auctorum libri non vetabantur.

Tertia classis complectebantur scripta quaedam anonyma, adjecta clausula generali vetante libros omnes anonymos editos ab anno 1519. Denique adiciebatur catalogus LX. typographorum, quorum omnium libri, quos typis suis evulgant, prohibentur, a quocumque demum auctore, aut idiomate prodissent.

VIII. Similiter ante hac librorum prohibitorum Indicem a Rom. Pontificibus evulgatum fuisse haud reperitur: unde de hoc Pontifice dicere non dubitat Spondanus, „quod primus extiterit, qui *universalem* omnium perniciosorum librorum, cujuscumque argumenti, etiamque profana, a quibuscumque, etiamque religione *Catholicis* scriptorum, vel etiam a suspectis typographis de quacumque arte editorum Indicem contexere studuerit; cum ad eum usque diem, librorum prohibitiones, tam a Pontificibus, quam Imperatoribus factae, numquam excessissent terminos *librorum haeticorum*; aliunde pestilentes, legi prohibiti fuissent, nisi quorum auctores etiam damnati extitissent. Hae ille ad annum 1557. §. 5. ibidem addens. „Illud in hoc Indice Pauli rigidius visum, quod poena legentibus libros eo catalogo comprehensos, ac prohibitos denuntiata erat excommunicatio lata sententia Pontifici reservata, privato, ac incapacitas quorumcumque munerum, ac Sacerdotiorum, perpetua infamia, cum aliis poenis arbitrariis. Quo factum est, ut Pius IV. Pauli Successor, rigorem hunc temperans, totum illud librorum negotium ad Concilium Tridentinum retulerit. Hactenus Spondanus.

IX. Quod ad Concilium Tridentinum attinet, cum post suspensionem 10. circiter annorum, rursus sub Pio IV. omni suspensione sublata, ejus resumptionsi in sessione habita 18. Januarii Anno 1562. communi Patrum assensu declarata esset, habita fuit Congregatio 26. ejusdem mensis, in qua a Praesidibus Concilii inter alia propositum fuit: „ut libri a diversis auctoribus post haereses natas editi, una cum Catholicorum contra eos censuris examinarentur, quod Synodus quid super illis habeat decretendum statuat.

Super hoc articulo varias fuisse Patrum sententias ex actis Concilii constat. Et quidem inter alios Archiepiscopus Granatenfis „ab ea occupatione Patres dehortatus fuit, quippe longissimam, & quae Synodum abstraheret ab altioribus negotiis, magisque indigentibus ipsius proximam curam. Bartholomaeus de Martyribus Archiepisc. Bracarenfis adiecit, *posse id committi Academicis.*

Petrus Contarenus Paphensis Episcopus „non meo diocesi affectus benevolentia (ut monet Palavicinus *lib. 15. hist. Concilii Tridentini. cap. 19. numer. 10.*) erga Paulum IV. cui familiaris inimicus fuerat ante Pontificatum, & a quo postea thiarum acceperat, suadebat, ut nulla fieret in Indice Pauli mutatio: esse verius recitum ingeniorum intemperantiam, quam religionis studium, velle decessorum opera reformare, non quo illa meliora redderentur, sed quo ipsi praestantiores ostentarentur. Caverent, ne Sanctiones Majorum illi revocantes, posteros stimulerent ad eorum „exam-

„exempla sequenda in eorundem decretis abolerentur, dis.

Econtra Daniel Barbarus Adjutor Patriarchae Aquileensis montuit, Indicem Pauli IV. correctione plurima indigere: cum eodem modo proferberet opus liceat juvenilis, & opus haereticae pravitatis. Christophorus Patavinus existimavit, novum ab initio indicem construendum non esse, sed indicem Pauli reformandum. Deinde monebat, quosdam etiam ex libris esse, qui inter bona plurima mali aliquid continebant, & hos emendandos quidem esse, non omnino repellendos; cum ea sit terrenarum rerum conditio, ut, qui mallet omne bonum quod purum non est, eliminare, & non potius illi defecando studere, genus humanum omni bono privaret.

X. Inter has Patrum dissolutiones & disputationes, tandem plerisque consentientibus, ut aliquibus conficiendi Indicis cura demandaretur; ac rogatis Patribus, ut librorum Censores, qui eam curam susceperent, designarent, communi suffragio Praesidibus Concilii horum electio delata fuit: a quibus designati fuerunt Georgius Drafcovicius Episcopus Quinque-Ecclesienfis, Orator Caesaris pro regno Hungariae, Joannes Trivisanus Patriarcha Venetus, 4. Archiepiscopi, 9. Episcopi, Abbas unus Cassinensis, & duo Generales, scilicet Minorum de observantia, & Eremitarum S. Augustini: „Sed ita ut non ante finem Concilii Index publicaretur; „ut refert Spondanus ad annum 1562. §. 17.

XI. Hanc Patrum resolutionem edito Decreto Synodus Tridentina publicavit *sess. 18.* declaravitque, Synodum censuisse: „ut delecti ad hanc disquisitionem Patres de censuris, librisque, quid facto opus esset, diligenter considerarent, atque etiam ad eandem *S. Synodum* suo tempore referrent; quod *facilius* ipsa possit varias & peregrinas doctrinas tanquam zizaniam a Christianae veritatis tritico separare, deque his *commodius* deliberare, & statuere, quae ad scrupulum ex complurium animis existendum, & tollendas multarum querelarum causas magis opportuna videbuntur.

XII. Post hunc Patrum delectum & publicatum hoc decretum, nihil de hoc indicis negotio in Concilio ulterius actum legitur usque ad illum diem, quo finis Concilio impositus fuit; quando inter alia, etiam decretum Patribus praescriptum & ab ipsis probatum fuit, in quo prius relatis quae *sess. 18.* decreta erant, subditur: „audienti nunc (Synodus) huic operi ab iis (quibus opus conficiendi indicis fuerat mandatum) extremam manum impositam esse, nec tamen ob librorum varietatem, & multitudinem possit distincte & commode a *S. Synodo* dijudicari, praecipit, ut quicquid ab illis praestitum est, Sanctissimo Rom. Pontifici exhibeatur, ut ejus judicio & auctoritate terminetur & evulgetur.

Duo igitur in Trid. Synodo circa Indicem librorum acta sunt. Primum, cura illius conficiendi demandata fuit quibusdam delectis Patribus cum relatione ad Synodum; quo ipsa tunc commodius deliberare ac statuere possent. Secundum, omnium eorum, quae a delectis illis Patribus acta erant, relatio facta ad sanctissimum, ut ejus judicio opus illud terminaretur & evulgaretur.

XIII. Conformiter ad hoc Decretum Concilii, Index a Patribus delectis confectus, Pio IV. tunc Pontifici oblatus fuit, ut ipse testatur in Brevi quod incipit, *Dominici Gregis*; additque, quod eam doctissimis, probatissimisque Praelatis accuratissime legendum, examinandamque tradiderit; ipseque etiam legerit.

XIV. Porro, licet in Synodo Tridentina solummodo actum esset de conficiendo Indice librorum haeticorum, vel de haeresi suspectorum, aut aliis perniciosorum, nec aliud delectis Patribus commissum legatur: quo scilicet *facilius* ipsa Synodus *posset varias & peregrinas doctrinas tanquam zizaniam, a Christianae veritatis tritico separare*, ipsi tamen Praelati ad hoc opus deputati animadvertent.

Van Espen *jur. Eccl. P. I.*

„in Indice Romae jam pridem confecto, „nonnulla pariter explicatae posita, quae interpretatione indigerent, re multum diuque deliberationibus agitata, ac virtus etiam ex omni natione, Theologicae Facultatis scientissimis, in consilium adhibitis, *subjectas regulas* componendas judicaverunt, ut quod ejus fieri posset, dictorum hominum commodis & studiis, salva veritate ac religione, prospiceretur. Haec ex praedicatione P. Francisci Forery Ord. Praedicatorum. Deputationis Tridentinae ad conficiendum Indicem Secretarii.

Haec sunt *regulae*, quae vulgo dicuntur, *regulae Indicis*, ipsique Indici praeponi solent; quas non ex mandato aut praescripto Concilii Tridentini compositas esse, ex verbis mox relatis sufficienter constat.

XV. Praedictum ergo Indicem cum regulis subjectis, tandem litteris informata *Brevis*, quae incipiunt, *Dominici Gregis 24. Martii* anno 1564. adeoque tribus a soluta Synodo mensibus, probavit, & ab omnibus observari mandavit Pius IV.

XVI. In hoc Indice unaquaqueque pene alphabeti littera tres classes habet, ad exemplum Indicis Pauli IV.

In prima classe non tam libri, quam librorum Scriptores continentur, qui aut haeretici, aut nota haeresis suspecti fuerunt: „horum enim (ait P. Franciscus Forerius in citata praefatione) catalogum fieri oportuit, ut omnes intellegant, eorum scripta, non edita solum, sed edenda etiam prohibita esse.

Illud insuper monet Forerius, non in omnes hujusmodi auctores a partibus inquisitum fuisse, sed *is pene contenti fuerit, qui in Romano catalogo descripti sunt.*

In secunda classe referuntur libri, qui propter doctrinam non sanam, aut suspectam, aut quae offensionem etiam in moribus fidelibus afferre potest, rejiciuntur; etiam si auctores a quibus prodire ab Ecclesia numquam desceverint.

Tertia „eos libros complectitur, qui sine scriptoris nomine exierunt in vulgus, & doctrinam continent, quam Ecclesia Romana tamquam Catholicae fidei, aut morum integritati contrariam, restandam ac repellendam esse decernit. Non enim omnes libros, qui nomen auctoris non praesertunt, damnandos putant, quando quidem saepe viros doctos ac sanctos novimus, ut Respublica quidem Christiana ex eorum vigilis fructum capebat, ipsi vero inanem gloriam evitarent, libros optimos sine nomine edidisse. Haec ex praefatione Patris Francisci Forery Tridentinae deputationis ad confactionem indicis Secretarii.

XVII. Haec si conferantur cum his, quae de Indice Pauli IV. dicta sunt, facile apparebit, Patres ad Indicem concinnandum delectos non quidem Indicem Pauli in omnibus probasse, ejus tamen in multis normam tenuisse.

XVIII. Regulae a Patribus haece concinnatae, quaeque Indici hodie praemittuntur, atque vulgo *Regulae Indicis* vocari solent, sunt decem numero, multaque continent ab Episcopis, Inquisitoribus, Typographis aliisque circa librorum lectionem, expurgationem, venditionemque observanda; ac tandem edicuntur: „Ne quis audeat contra haerum Regularum praescriptum, aut hujus indicis prohibitionem libros aliquos legere, aut habere. Quod si quis libros haeticorum, vel cujusvis auctoris scripta ob haereticos vel falsi dogmatis suspicionem damnata, atque prohibita legerit sive habuerit, statim in excommunicationis sententiam incurrat. Qui vero libros alio nomine interdicos legerit aut habuerit, praeter peccati mortalis reatum, quo afficitur, judicio Episcoporum severe puniatur.

XIX. Ad has poenas in hodierna Romana librorum prohibitionem fit allusio dum: *sub penis in Indice librorum prohibitorum contentis.*

Sed quia poenae variae sunt pro varietate librorum